

”Bengtsson på dörren”

av Marcus Bellatreccia

Arbetsmaterial

www.adessoproductions.se,
info@adessoproductions.se,
0709-639676

Inledning

Det här arbetsmaterialet har vi tagit fram utifrån de frågeställningar som har kommit upp när vi har mött elever och skolpersonal i samband med vår föreställning "Bengtsson på dörren" sedan 2004. Vi hoppas att det ska kunna vara till stöd för dig som lärare/skolpersonal att arbeta vidare med dina elever.

Idag säger man att ca 400 000 barn i Sverige växer upp i familjer med riskbruk. Många gånger påverkas barn negativt av denna alkoholkonsumtion. Barn är lojala mot sina föräldrar och berättar oftast inte om hur illa de mår av föräldrarnas drickande. De hjälper till att bevara "hemligheten" och de har lärt sig eller fått höra att de här frågorna pratar man inte om.

Barnen behöver ha någon att tala med, någon som ser och förstår hur de har det.

Pjäsen öppnar på ett bra sätt upp möjligheten att tala om det som är hemligt. Den kan hjälpa de barn som är drabbade men den ökar också kunskapen och förståelsen, för dessa barn och deras situation, hos omgivningen.

Det är viktigt att du som arbetar med barn tänker efter vilken din egen inställning till alkohol är och att du svarar på barnens frågor på ett rakt och ärligt sätt.

Det finns många aspekter i den här problematiken så därför är materialet väldigt brett upplagt och du kan välja de delar som du vill ta upp och i vilken ordning du vill ta dem. Vi tror att bara du börjar arbeta med några av de här frågeställningarna så är diskussionen igång. Det är dessutom väldigt inspirerande att prata med eleverna om de här frågorna.

Det är åtminstone vår erfarenhet, efter många års arbete kring föreställningen!

Lycka till!

Björn Kruse och Marcus Bellatreccia
Adesso Productions

Det här materialet har fokus på samtalet och vår förhoppning är att fler lärare, och andra vuxna ute i skolorna, blir inspirerade och intresserade av att föra samtal om alkohol med eleverna

Diskussionsfrågor

I vissa frågor kan det vara bra att först låta barnen själva fundera/arbete i tysthet var för sig och sedan diskutera i grupp. Andra frågor kan man diskutera direkt i gruppen.

- Vad kände och tänkte du medan du såg pjäsen?
- Vad kände och tänkte du efter pjäsen?
- Kunde du känna igen något i pjäsen från verkliga livet?
- Beskriv vad som hände i pjäsen?
- Hur är Peter? Vad är han för en kille? Vad gör han på sin fritid etc.
- Hur är Rolf? Vad är han för pappa? Beskriv honom.
- Peter kommer hem och frågar sin pappa, som är full, ”Har du glömt att vi skulle köpa nya gympaskor idag?” Hur känner sig Peter tror du?
- Peter var duktig i skolan, men till slut så orkade han inte mer, säger han. Vad är det han inte orkar? Varför orkar han inte?
- Vad tror du hände med Peters pappa?
- Vad tycker du Peter skulle/ska göra?
- Tycker Rolf, pappan, om Peter?
- Var är Peters mamma?
- Tror du Peter kan komma att må bra? Hur ska det gå till?
- Vad tror du Peter drömmer om?
- Hur ser Peters framtid ut?
- Tror du det kan bli bra mellan Peter och hans pappa i framtiden? Varför/varför inte?
- Hur skulle det kunna bli bättre?
- Vad skulle behöva hända/förändras?

Frågor om alkohol

- Vad tycker Peter om alkohol, tror du?
- Tror du att Peter själv kommer att dricka alkohol i framtiden? Varför/Varför inte?
- Vad tycker du om alkohol?
- Hur blir vuxna när de dricker sig fulla?
- Kan det vara ett barns fel att vuxna dricker alkohol?
- Vet du någon som har mått dåligt av att ha druckit alkohol?
- Har du någon gång mått dåligt av att någon annan, vuxen eller kompis, har druckit alkohol? Vad gjorde du då? Vad skulle man kunna göra?
- En vuxen som dricker för mycket, bl. a. så att hans/hennes barn mår dåligt, kallar man en alkoholist. Kan en alkoholist sluta dricka?
- Ett barn kan inte bota en vuxen som dricker för mycket. Varför inte det?

Övningsexempel

- Om någon erbjuder dig alkohol (öl, vin, sprit) vad skulle du göra då? Om det är din bästa vän som bjuder på alkohol har det någon betydelse? Om det är flera vänner? Använd gärna rollspel i klassrummet så att man får träna på hur man tackar nej till alkohol. Återkom till denna övning så att det blir ett inlärt beteende.
- Diskutera hur man skulle gå till väga för att berätta för sin lärare eller någon annan vuxen i skolan? Vad önskar man för reaktion? Prova detta i rollspel.
- Vad och hur ska de vuxna vara/göra för att det ska kännas bra för dig att berätta?
- Låt eleverna hitta på olika fortsättningar på föreställningen. Värdera inte – bara diskutera.
- Vad får du för bild av ordet ”Socialen”? Rita och berätta.
Vi har med den här frågan för att det kan vara viktigt att diskutera Socialförvaltningen och dess roll. Det är bra om man kan bjuda in personal, från t ex Barn och familj eller mottagningsenheten på socialen, till klassen efter att man har pratat om den här frågan. Sen kan man diskutera om bilden förändrats efter besöket.

Värdegrundsdiskussionsfrågor

- I föreställningen är det en pappa som dricker för mycket alkohol. Är det bara pappor/män som dricker för mycket? Eller kan det även hända mammor/kvinnor? Är det någon skillnad på män och kvinnor som dricker sig fulla?
- Varför dricker man alkohol?
- Vem bär ansvaret när man dricker sig full?
- Är det lättare att träffa tjejer/killar om man dricker alkohol? Behöver man dricka alkohol för att träffa killar/tjejer?
- Hur mycket kan man själv bestämma över sin framtid och vad som ska ske i livet?
- Det finns ett uttryck som säger att alkoholen är en del av den svenska kulturen. Vad menar man då? Är det en viktig del? Vem bestämmer det?
- Om ett barn mår dåligt för att mamma eller pappa dricker alkohol, pratar man om det med sina kompisar eller andra vuxna?
- Rolf slår Peter. Varför slår vuxna barn? Är det bara pappor som slår sina barn?
- Vad menade skådespelarna när de sa att problemen kring alkohol är en stor hemlighet?
- Skäms Peter över sin pappa? Hur känns det att skämmas? Hur känns det att skämmas över något som man själv inte kan kontrollera?

- Om ett barns mamma eller pappa dricker mycket alkohol, är det barnet lika mycket värt som andra barn? Hur tror du det barnet känner sig?
- Vad får barn att må bra? Vad ska vuxna tänka på? Hur ska vuxna vara?
- Dricks det mycket eller lite alkohol i Sverige?
- Vem kan hjälpa ett barn om mamma eller pappa dricker alkohol, äter tabletter, eller gör något annat som gör att barnet mår dåligt?

Arbeta vidare inom olika skolämnena såsom exempelvis

Bild/drama

Låt eleverna göra collage över Peters känslor. De kan t. ex göra ett collage som beskriver hans nuvarande situation och ett som beskriver hur han önskar att det skulle vara. Se till att ha många olika tidningar och veckotidningar!

Använd er av de olika övningsexemplen på rollspel som står ovan.

Svenska

Låt eleverna skriva en fortsättning på historien. Vart tog pappan vägen? Vad hände med pappan? Vad händer med Peter och hans pappa? Vad händer med Peter?

Låt eleverna få välja att skriva antingen utifrån Rolfs eller utifrån Peters synvinkel och berätta vidare i Jag-form.

SO

Försök att hålla diskussionen kring alkohol levande. Ta upp olika delar av materialet vid olika tillfällen, istället för att göra allt på en gång. Vi vet att många barn redan från årskurs 7 börjar dricka flera gånger i månaden. Vi vet också att många barn mår väldigt dåligt av att vuxna i deras närhet dricker för mycket. Barn mår också dåligt om man har en psykiskt sjuk förälder även en fysiskt sjuk förälder kan påverka ett barn negativt. Om det bråkas mycket hemma, det kanske förekommer våld som man bevittnar eller utsätts för, kan också påverka ett barn. Även jobbiga skilsmässor där föräldrarna fortsätter bråka trots att de skilt sig kanske också påverka ett barn negativt. Genom att öppna upp för diskussion och öppenhet kring de här frågorna kan vi kanske också underlätta för barnen att våga berätta när de mår dåligt.

NO

Hur det kemiskt och biologiskt hänger ihop, t ex att om man växer upp med en mamma eller pappa som utvecklat ett beroende eller om det finns väldigt många i ens släkt, mostrar, farbröder, kusiner etc. som har gjort det, så löper man 4 ggr så hög risk, rent biologiskt, att själv utveckla ett beroende.

Telefonnummer och hemsidor för hjälp och information till barn och vänner till barn i familjer med olika problem.

Journummer

BRIS-hjälptelefon	116 111
Jourhavande präst	112
Kvinnofridslinjen	020 - 50 50 50 Även till anhöriga som vill ha råd.
Jourhavande medmänniska	08 – 702 16 80

Hemsidor med hjälp och information

För elever;

www.bris.se

www.1177.se/Stockholm/Tema/For-barn---vaga-beratta1/Interaktiv-bild_test/vagaberatta/

www.kollpasoc.se

www.drugsmart.se

www.maskrosbarn.org

www.umo.se

www.al-anon.se

www.unf.se

www.can.se

www.iogt-nto.se

www.1000mojligheter.se Våld i unga relationer

www.ungarelationer.se Mår du dåligt i din relation

www.unizonjourer.se Tjejjourer

www.gapf.se Förening som arbetar mot hedersrelaterat våld och förtryck

www.tjejjonen.se Stöd för tjejer med psykisk ohälsa

www.novahuset.com Stöd och rådgivning till personer som blivit utsatta för sexuellt övergrepp, online eller offline

www.storasyster.org För personer som utsatts för sexuella övergrepp

www.teamtilia.se För ungdomar som behöver stöd för ökad psykisk hälsa

www.friskfri.se Riksförening mot ätstörningar

www.shedo.se Självskadebeteende och ätstörningar

www.mind.se Självordslinjen, ger stöd och hopp och motivation till att vilja leva/söka hjälp

Chatt:

www.jourhavandekompis.se

www.maskrosbarn.org

www.bris.se

För vuxna;

www.alkoholhjalpen.se

www.alna.se

www.kontraktsmetoden.se

www.avstod.se

Litteraturförslag

- **Det ordnar sig, det ordnar sig**, av Eva Edberg (läsålder ca 7–12 år)
- **Fienden**, Tanya Landman, 2008 (läsålder 9 – 12 år)
- **Alkohol, alkovråål**, Elisabeth Hagborg, Alfabet, 1999 (läsålder 9 - 12år)
- **Femtiofem meter under ytan**, av Conny Palmkvist (läsålder ca 9–12 år)
- **Balladen om en bruten näsa**, av Arne Svingen (läsålder ca 9–12 år)
- **Nu är pappa hemma**, Christina Wahldén, 2013 (läsålder 9 – 12 år)
- **Allt mod jag har**, av Lisa Broberg (läsålder ca 9 - 12 år)
- **Som en gatuhund**, Jali Madi Susso, 2021 (läsålder 12 år och uppåt)
- **Gorlans ruiner**, John Flanagan, 2004 (läsålder från 12 år)
- **Ingen skulle få veta**, Anna Kansell, 2020 (läsålder från 12 år)
- **Krigarkungens sal**, John Flanagan, 2007 (läsålder 12 år – 15 år)
- **Medan mamma sover**, av Ingrid Olson (läsålder ca 12–15 år)
- **Bara ännu en liten lögn**, av Eve Ainsworth (läsålder ca 12–15 år)
- **Jag minns varje slag**, Daniel Thollin, 2020 (läsålder från 12 år och uppåt)
- **Ensamvargar**, av Katarina Kieri (läsålder ca 15 år och uppåt)
- **Svinalängorna**, Susanne Alakoski, Albert Bonnier, 2007 (läsålder ca 15 år och uppåt)
- **Pojken som kallades Det**, Dave Pelzer, MånPocket, 2002 (läsålder ca 15 år och uppåt)
- **Flodhästen i vardagsrummet: om medberoende och om mötet med barnet inom oss**, Tommy Hellsten, Cordia, 1998 (läsålder 15 år och uppåt)
- **Kriget är slut**, Morgan Alling, 2010 (läsålder 15år och uppåt)
- **Mig äger ingen**, Åsa Linderborg, 2008 (läsålder 15 år och uppåt)
- **Barn i familjer med missbruksproblem**, Frid A. Hansen, Studentlitteratur, 1995 (för personal som jobbar med barn)

Filmförslag

- **Isblomma**, Bona Via, www.bonavia.se
- **Hemligheten**, Måsen film AB, www.masenfilm.se
- **When a man loves a woman** (Drama, USA 1994)
I rollerna: Andy Garcia, Meg Ryan, Regi: Luis Mandoki
- **Krigaren själ** (Drama, Nya Zeeland 1994)
I rollerna: Rena Owen, Temuera Morrison, Regi: Lee Tamahori
- **Mig äger ingen** (Drama, Sverige, 2013)
I rollerna: Mikael Persbrandt, Ida Engvoll, Regi: Kjell-Åke Andersson

Arbeta vidare inom personalgruppen

- **Skolverket.se**, <http://www.skolverket.se/skolutveckling/miljo-och-halsa/elevhalsan/sju-timmar-om/barn-som-anhoriga/planera-1.227532>

Barn som anhöriga. Många fler elever än man hittills trott har allvarliga svårigheter hemma. Enligt forskningen påverkar detta skolresultaten. Materialet är ett stöd i arbetet med att ge dem likvärdiga förutsättningar att nå målen i skolan.